

# Teatr życia i aktualności

## Pized występami w Warszawie Moskiewskiego Teatru Dramatycz.

**M**OSKIEWSKI Państwowy Teatr Dramatu, który po wizycie w Czechosłowacji przybył na gościnne występy do Polski, wywodzi się z ducha Rewolucji Październikowej, powstał w roku 1922, kiedy na Syberii toczyły się jeszcze walki z Japońskimi interwentami. Te okoliczności wyjaśniają nam charakter artystyczny teatru i jego zasadniczy kierunek repertuarowy, akcentujący przede wszystkim aktualność, a następnie dopiero sztuki klasyczne. Aktualizacja repertuaru, która nadała teatrowi jego oblicze, wymagała od początku nawiązania ścisłej współpracy z radzieckimi dramatopisarzami zarówno w sensie typowa na pewnych tematów, jak i wspólnego opracowywania sztuk.

### REALIZM GRY

Z Moskiewskim Państwowym Teatrem Dramatu współpracowali i współpracują nadal najwybitniejsi dramatopisarze, jak Pogodin, Wsiewołod Wiśniewski, Leonow, Fiediejew, Korniejczuk i inni. Współpraca ta nie kończy się bynajmniej na napisaniu sztuk i oddaniu ich w ręce reżysera. Zdarza się, a tak było zwłaszcza w czasie pisania przez Fiediejewa „Młodej Gwardii”, że wraz z autorem, również reżyserzy i aktorzy przeprowadzali studia na miejscu wypadków, rozmawiając z rodzinami poległych bohaterów młodych gwardzistów, wczuwając się w wy-

padki, ich atmosferę i ich sens. Tęgo rodzaju ścisła współpraca ułatwia powstawanie dobrych sztuk i zastępuje autorom własne, zwykle słabe doświadczenie teatralne i małą znajomość teatru jako warsztatu pracy.

W Moskiewskim Państwowym Teatrze Dramatu nie tylko styl i treść dramatów wyraża realizm, jest on również widoczny w grze aktorów i we wszystkich inscenizacjach. Realizm ten wywodzi się od Szczyrkina, Stanisławskiego i Danczenki, owych trzech największych nauczycieli każdego teatru radzieckiego. Realizm traktowany jest w teatrach radzieckich jako zasadniczy postulat ich sztuki i z tego powodu aktorzy wiele czasu poświęcają na studiowanie życia, myśli, codziennej działalności i cech charakterystycznych najróżniejszych środowisk społecznych. Czynią tak dlatego, bo pragną, aby ich gra była prawdziwa i możliwie najbliższa rzeczywistości. Mikołaj P. Ochłopkow, klerownik artystyczny teatru, laureat Nagrody Stalinowskiej, uważa nawet, że po grze aktorów łatwo poznać, czy posiadają oni kontakt z życiem, czy są od niego oderwani. Aktorzy tracąc bowiem kontakt z życiem wpadają w patos, wchodzą na koturny, fałszują rzeczywistość i sztukę.

Zaktualizowanie teatru, jak uczy doświadczenie radzieckie, nie obniża frekwencji, przeciwnie, na konkre-

tnych przykładach można dowiedzieć, że w Związku Radzieckim sztuki o tematyce współczesnej przyciągają tłumy do teatru.

### TEORETYCY DYSTANSU

Nie mają racji wszyscy teoretycy tzw. „dystansu” historycznego, którzy bronią się przed twórczością, wyistniającą z życia i aktualnych dzieł narodu. Od współczesności nie należy uciekać, bo wszyscy twórcy, jak Moliere i Szekspir również tkwili swoją twórczością w wydarzeniach swojego czasu i brali w nich żywy udział. Należy natomiast odrzucić teorię sztuki czystej, sztuki dla niej samej, ponieważ, jak dowiódł to na przykładach tenże Mikołaj Ochłopkow, nie ma sztuki niepolitycznej. Jeśli Anglicy z Hamleta skreślają obecnie scenę końcową, kiedy oburzony lud wdziera się na dwór królewski, aby położyć kres jego zbrodniom i knoowaniom, to w ten sposób wyrażają swe obawy przed wpływem politycznym tego rodzaju scen na ludową widownię własnego kraju. Równie polityczny charakter posiada twórczość egzystencjalistów, którzy wyznają cyniczną i nihilistyczną filozofię życia, widząc w człowieku tylko zwierzę, pozbawione uczuć, porывów i bohaterstwa.

Inne oblicze teoretyków dystansu przedstawia się w traktowaniu sztuk klasycznych. Wierząc w postęp sztuki, wiedząc, że dramaty historyczne odzwierciedlają jedynie przeszwoię żony już i niepowrotny moment dziejów, nie należy ich aktualizować, bo jest to raczej dowód obawy, a przeszłość obawy wywoływać nie powinna, należy już bowiem do świata za martwego na zawsze. Sztuki klasyczne w teatrach radzieckich zajmują więc niepoślednie miejsce, grane są w całości, z pełnym dla tekstu i z szacunkiem dla treści.

Wszelką prawdziwą sztuką jest zawsze postępowa i przemawia za człowiekiem, stać płynnie radziecka polityka repertuarowa, która nie lęka się sztuk klasycznych, ale dąży do ich w odpowiednich proporcjach, aby przede wszystkim ukazać za nas wszystkie etapy życia radzieckiego. Niewątpliwie więc Moskiewski Państwowy Teatr Dramatu spotka się w Polsce z wielkim zainteresowaniem, zwłaszcza, że grać będzie ich kanaście razy, prezentując ciekawy i charakterystyczny repertuar aktualny, który jest ilustracją wydarzeń przez Ochłopkowskiego teatru.